

3. Зверев В. Местные известия о селе Лопушь Трубчевского уезда Орловской епархии // Орловские епархиальные ведомости. 1865. № 13.
4. Древняя Русь. Город, замок, село. Под. Ред. Б.А. Рыбакова. М., 1985.
5. Воронин Н.Н. К истории сельского поселения феодальной Руси// Известия ГАИМК. Л., 1935. Вып. 138.
6. Алексеев Л.В. Смоленская земля в IX-XIII вв. М., 1990.
7. Зверев В. Сведения о благодатных действиях, бывших от иконы во имя святых отец наших Афанасия и Кирилла патриархов Александрийских, Орловской епархии, Трубчевского уезда, в приходском храме села Лопуши// Орловские епархиальные ведомости. 1866 г. №8.
8. Пясецкий Г.М. Описание священных древностей, находящихся Трубчевского уезда села Лопуши в Афанасьевской церкви // Орловские епархиальные ведомости. 1865 г. №18.
9. Макаров Н.А. Сельские приходы XV-XVII веков и системы расселения домонгольского времени на Белом озере: проблемы преемственности// Макаров Н.А., Захаров С.Д., Бужилова А.П. Средневековое расселение на Белом озере. М. 2001.
10. Новожеев Р.В., Потворов И.И. Брянский “Сусанин”: об одной историко-археологической легенде// История и археология восточноевропейской деревни. Выпуск 1./ Под ред. Новожеева Р.В. Брянск, 2011.
11. Lietuvos metrika. Knuga Nr.6 (1494-1506). Vilnius, 2007.
12. Летопись историко-родословного общества в Москве. Т.4. М., 1907.

СВЕДЕНИЯ ОБ АВТОРЕ

Новожеев Роман Владимирович – кандидат исторических наук, доцент. Зав. научно-исследовательской лабораторией аграрной истории Брянской ГСХА.

Научные интересы: аграрная история, древнерусская деревня, археология сельских поселений Древней Руси, экспериментальная археология.

УДК [39:316.347]+303.62(477.52/.62)

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСІВ ЕТНОНАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ МЕШКАНЦІВ СЛОБІДСЬКОЇ УКРАЇНИ

Олена ПІСКУН (Київ)

У статті на основі результатів анкетування та власних польових матеріалів автора розкрито особливості етнонаціональної ідентифікації населення обстеженої території, проаналізовано типи ідентичності, наявні авто- та гетеростереотипи.

Ключові слова: Слобожанщина, ідентифікація, етнос, Батьківщина, стереотип, патріотизм.

В статье на основе результатов анкетирования и собственных полевых материалов автора раскрыты особенности этнонациональной идентификации населения обследованной территории, проанализированы типы идентичностей, присутствующие авто- и гетеростереотипы.

Ключевые слова: Слобожанщина, идентификация, этнос, Родина, патриотизм.

The peculiarities of the ethnic and national identification of the inhabitants of the investigated territory are shown, the types of the identity, the present auto- and heterostereotypes are analysed in the article on the base of the results of the questioning and the own field materials of the author.

Keywords: Slobozhanshchyna, identification, ethnos, the Motherland, stereotype, patriotism.

Постановка проблеми. У період збільшення кількості міжнаціональних шлюбів, розвитку інших інтеграційних процесів проблема національного самовизначення стає дедалі актуальнішою. Процеси становлення державності й націєтворення в Україні порушили питання вибору оптимальної моделі розвитку суспільства, пов'язаної з необхідністю осмислення етнонаціональних особливостей нації, розуміння місця народу у світовому історичному процесі. Нагальною, на наш погляд, ця проблема є для територій пограниччя загалом і Слобожанщини зокрема.

Оскільки етносоціологічний аналіз ідентифікаційних процесів актуальний як для збагачення фундаментального знання, так і для розв'язання прикладних завдань, він дає змогу дослідити особливості розвитку самосвідомості населення краю, вибудувати національно-культурну політику держави.

Аналіз останніх джерел. Проблема етнонаціональної ідентифікації населення України присвячено ряд наукових праць Г. А. Скрипник [11], Г. Б. Бондаренко [4], В. Б. Євтуха [5], Г. П. Ковальнової [6] та ін. Дослідники аналізують основні етапи становлення та розвитку цього терміна, виокремлюють його особливості на певній території з урахуванням етнонаціонального складу населення. В. В. Серєда [10] дослідила регіональні особливості історичних ідентичностей на основі порівняння світоглядних аспектів мешканців Львова та Донецька. На жаль, відсутні праці, у яких би розкривалися особливості етнонаціональної ідентифікації населення Слобожанщини.

Першими у ХХІ столітті з питань етнонаціональної ідентичності мешканців регіону стали монографія О. Титар [12] та розвідки О. Мусієздова [9], у яких досліджено національно-культурну ідентичність представників Слобожанщини на матеріалі філософії, літератури, історії, мистецтва та розглянуто поняття “ідентифікація” з погляду різних наук (психоаналіз, соціологія, психологія), проаналізовано рівень розвитку свідомості першокурсників Харківських вищих навчальних закладів. Проте Слобідська Україна вивчена недостатньо, оскільки відсутні комплексні дослідження цієї проблематики, не зосереджено увагу на всій етнічній території краю.

Тому наше завдання вбачаємо в з'ясуванні особливостей ідентифікаційних процесів населення Слобожанщини загалом і прогнозуванні способів збереження етнокультури та української ідентичності зокрема.

Виклад основного матеріалу. Під час збору матеріалу опитано 1 600 мешканців Південної Слобожанщини, зокрема 617 представників Донецької області (38,5 % від загальної кількості опитаних), 431 респондента Луганської (26,9 %), 381 особу в Харківській (23,8 %), 117 опитаних у Сумській області (7,3 %) та 54 в Полтавській (3,4 %) [2, арк. 1].

Отримані відповіді узагальнено за кількісним показником. Підраховано загальну кількість обраних варіантів, подано пункти, що отримали найвищий рівень підтримки. Увагу зосереджено на студентській молоді тому, що вона є ровесником незалежної України, саме від представників цієї вікової групи залежить майбутнє держави, саме студенти презентують покоління, “яке проходило первинну соціалізацію в нових соціальних умовах, і їхнє сприйняття соціального простору буде певною мірою більше релевантним цим умовам” [9, с. 28]. Водночас студенти – “найбільш інтернаціонально налаштована, динамічна, відкрита до нових суспільних тенденцій частина суспільства” [13, с. 208]. Представники інших вікових категорій народилися й жили в Радянському Союзі (для них може бути характерною т. зв. “радянська ідентичність”) або при інших режимах, що дає змогу простежити еволюцію ідентифікаційних процесів мешканців досліджуваного історико-етнографічного регіону.

Насамперед під час збору матеріалу нас цікавив склад населення: чи все життя респондент проживає в Україні, у цьому місті або селі. Відповіді показали, що наявні міграційні процеси в межах як досліджуваного регіону, так і

переміщення до них з інших областей України (Одеська, Дніпропетровська, Херсонська області, м. Запоріжжя, м. Керч) та Російської Федерації (м. Ростов-на-Дону, Геленджик, Алтайський край, м. Уренгой, Смоленськ, Москва, Мурманськ, Свердловськ Белгородської області, ст. Дінська, м. Волгоград, м. Норильськ), Узбекистану, Казахстану, м. Діліжан (Вірменія). До Белгородської області ж найчастіше переїжджали з Полтавської, Харківської та Луганської областей (зокрема, с. Великий Бурлук Харківської області, м. Ровеньки Луганської області).

Г. А. Скрипник зазначала, що найсильнішими в плані об'єднання суспільства є зв'язки за місцем проживання, оскільки вони продукують родинні стосунки, спільність інтересів, зацікавленість, переконань [11, с. 83].

Результати проведеного нами дослідження засвідчили, що насамперед респонденти ідентифікують себе з українським етносом (890 представників Слобожанщини або 55,6 % від загальної кількості опитаних у регіоні). Водночас 437 осіб (27,3 %) зі Слобідської України вважають себе громадянами України, ще 140 (8,8 %) – росіянами, 137 (8,6 %) – жителями району або села, 83 (5,2 %) громадянами Світу, ще 45 (2,8 %) європейцями.

Під час інтерв'ю опитані мали змогу проаналізувати й чіткіше визначити для себе тип ідентичності: *“Ну, напевне, українцем, але водночас теж у мене дуже сильна така прив'язаність до Харкова, ну і до, у принципі, до загальнолюдської ідентичності чи як там, до громадянина Світу. Якщо чесно, то до європейця якимось принаймні воно не актуалізоване. Тобто якщо мене назвуть європейцем, я сперечатися не буду, але...”* (мешканець м. Харкова, 1986 р. н.) [1, арк. 7].

Інша ж наша респондентка спробувала обґрунтувати саме, з яких міркувань вона обирає певний тип ідентичності: *“Я себе відчуваю українкою. Оскільки таку категорію як “громадянин Світу” в юридичному сенсі складно уявити, так для мене є важливою ідентичність «громадянин України», бо я змінювати її не планую там і не хочу. Українкою, так, відчуваю себе. Європейцем відчуваю, коли в Америці. От коли в Америці однозначно, коли питають: “Звідки Ви?”, я зразу кажу, що “From Europe”*” [1, арк. 10].

Водночас представники Белгородщини одностайно й практично відразу називали себе хохлами: *“А хтона шо, хтона шо я. Хахлушка. Я знаю, що хахли тут усі живуть і я хахол”* (мешканка с. Соколівка Корочанського району 1927 р. н.); [3, арк. 55] *“Ну к Україне не подходим. Перевертени, і так, і так балакаєм”* (мешканка с. Бехтєєвка 1928 р. н.) [7, арк. 69].

Зафіксовані нами показники щодо представників Північної Слобожанщини підтверджують і розвідки наших попередників: *“вони і “росіяни, що говорять українською”, і “хохли”, і навіть “перевертні”*” [8, с. 8].

Отже, можемо констатувати, що представники Белгородщини зберігають самоназву “хохли”, стверджуючи, що українці живуть тільки на теренах України.

Отже, нами простежено переважання таких типів самоідентифікації: етнічна (ототожнення з українським етносом), державна або національна (громадянин України), регіональна або крайова (мешканець району, міста або села).

За даними анкетування, проведеного у 2011–2012 рр. 1039 (64,9 %) опитаних мешканців Слобожанщини вважають своєю Батьківщиною Україну. Ще 515 (32,2 %) українців досліджуваної території обирають “малу батьківщину”, решта ж, 61 (3,8 %) респондент і 4 (1,04 %) з відповідно вважають своєю Батьківщиною Росію. Отже, можемо говорити про національну (громадянську) ідентифікацію та крайову (регіональну). Кілька респондентів зазначили, що Батьківщиною є “місце, де я народився”, “дитячі спогади”.

Під час інтерв'ю ми отримали схожі результати: *“Це, безумовно, Україна й мала батьківщина. Так само можу сказати, що Харків, що теж є певна, хоча Батьківщина з великої літери, певно, Україна. Але, крім того, у мене така дуже чітка міська все ж таки прив'язка”* (респондент з м. Харків, 1986 р. н.) [1, арк. 8];

“Ну Україна й “мала батьківщина” (своє місто, село). Я за “малу батьківщину” теж проголосую... Власне це ж велика Батьківщина й складається з маленьких” (мешканка м. Харків, 1986 р. н.) [1, арк. 12].

Для з’ясування особливостей процесів етнонаціональної ідентифікації не менш важливими, на наш погляд, є авто- та гетеростереотипи. Ми просили опитаних указати позитивні та негативні риси росіян й українців. Як не дивно, ці питання виявилися найпроблемнішими для респондентів. Більшість залишала їх без відповіді, були й такі, що не розділяли ці національні групи. Ідеальним українцем, на переконання опитаних нами, є той, хто любить народ і Вітчизну (717 представників (44,8 %) Слобідської України), поважає українську культуру (559 (34,9 %) слобожан), почуває себе українцем (465 (29,1 %) респондентів).

Пріоритети представників досліджуваного регіону щодо наступних характеристик розподілилися по-різному: народився в українській сім’ї (279 мешканців (17,4 %) Слобожанщини), розмовляє українською (222 респонденти (13,9 %)), має українське громадянство й живе в Україні (278 (17,4 %) слобожан).

Варто зазначити, що характеристику слобожан подав ще Г. Ф. Квітка-Основ’яненко в статті “Українці”, опублікованій 1841 р. у столичному журналі “Современник” [7, с. 146]. Найгрунтовніше авто- та гетеростереотипи представили опитані нами історики: “Якщо так коротко говорити, то мені здається, що те, що зараз найбільше відрізняє українців і росіян так як загалом, такі от головні тенденції, то це ставлення до держави, мабуть, да. Бо все-таки в Росії зберігається значною мірою імперськість і таке от ставлення до держави як до такого всемогутнього такого от чогось, яке є не важливішим там, ніж життя там, ну не життя, скажімо, а яке все-таки є більш важливим, ніж громадянин там або якісь там, да, громади, скажімо. Але в Україні, оскільки не було тієї Імперії, або Імперія так не сприймалась, то цього немає. І в Україні радше отакий цей індивідуалізм й анархізм, і ця байдужість до держави, яка також має свої негативні, радше також це заважає розвитку цієї держави, хоча в іншому напрямку, то це якби, от мені здається, те, що відрізняє. Але дуже багато спільного, тому що ця советізація, вона заторкнула майже рівною мірою і принаймні Південну, Східну і Центральну Україну і Росію і тому якби дуже багато цієї совєцкості, і це те, що зближує українців і росіян” (харків’янин, 1982 р. н.) [1, арк. 6].

Представниці ж с. Жигайлівка Корочанського району Белгородської області так визначають відмінність між хохлами і москалями: “Та розговором же тоже отлічаються. І хахли мені все равно кажуть, вони хитріші, хахли. Хай вони, може, і хитріші які – Простіші хахли – Простіші, а ті зліші. Розговор розговором, а так вони зліші. Нема таких от добрих, душевних, як хахли. А хахли, це такі, прості. Вони можуть усе, а ті не. Як же москалі кажуть на хохлов? Та, це таке, із хохлами зв’яжись, так ото зразу сокиру під подушку клади. Шо такі вони, сокиру, лягаєш спать – під подушку сокиру клади. Оце вони так обставляють. А от ми ж їх ніколи так не обставляєм. Ми знаєм, шо вони злі і все, а шоб отак сказать – не. Це уже ж напрушуєця шо? Шо дійствітельно із яким-то злом оце так, так сказать” [3, арк. 137].

Інша ж інформантка (с. Соколівка) вважає москалів розумнішими, а своїх дітей “чурбенами”: “Отакі чурбе’ни. То в людей по руські, а мої такі, прості” [3, арк. 59].

Проаналізувавши отримані дані, можемо дійти висновку: як позитивні, так і негативні властивості українців та росіян збігаються. Так, серед перерахованих позитивних якостей переважає переконаність респондентів у тому, що українці та росіяни дружні, щедрі, доброзичливі, гостинні, щирі, відкриті, порядні, товариські, працьовиті, чесні, гостинні, відповідальні, сміливі, душевні, вдячні, працьовиті, веселі, скромні, справедливі. Також українцям властиві чистота духу, почуття

гумору, патріотизм, любов до Бога, вміння гарного приготування їжі, турбота, мужність, оптимізм, кмітливність, колективізм, відкрита до спілкування душа, бажання допомогти, витримка. Росіянам же – взаємодопомога, підприємливість, рішучість, винахідливість, впевненість у собі, інтелігентність, прямолінійність, стійкість, широта душі, лояльність, “зробити так, щоб українці мовчали і терпіли”.

Серед негативних рис також багато спільних. Це такі, як пиха, гордість, байдужість, пияцтво, грубість, егоїзм, злість, заздрість, жадібність, хитрість, лінощі, непунктуальність, недотримання слова, невихованість, хамство, пліткарство. Ще можна виявити риси, притаманні тільки росіянам (зарозумілість, самовпевненість, сварливість, насмішкуватість, гордіня, недобррозичливість, високомірність, жорстокість, егоїзм, пиха, недбалість, безтурботність, скандальність, самовпевненість, зухвалість, войовничість) та українцям (інертність, недовіра, зневага до української культури та мови, неосвіченість, сором’язливість, невпевненість у собі, завтрашньому дні, безініціативність, неорганізованість, залежність, підлабузництво, “моя хата с краю...”, “страх до зміни чогось у майбутньому”, “не слідкуємо за державою (не політично, а культурно)”, “жаління себе і згадування “доброго” минулого”).

Сучасники часто зазначали рису, яка може бути, на наш погляд, предметом палких дебатів. Це націоналізм. Під час інтерв’ю лише історики та ще кілька представників досліджуваної території змогли чітко визначити це поняття: *“Націоналізм – це ідеологія така модерна, яка з’явилася приблизно там разом з Великою французькою революцією, яка полягала в ототожненні, власне, ну у важанні народ головною ідентичністю, да, тобто національність головною ідентичністю людини й твердження, що певному народу має відповідати певна держава, да, тобто й відповідно основне прагнення націоналізму – це утворення власної національної держави. І протягом дев’ятнадцятого і двадцятого століття, власне, більша частина тих національних рухів, які зародились у той період, то вони, якби цього прагнення намагались досягти й багато, хто досяг. Ну і тому, якби з точки зору цієї, наукової, ця ідея націоналізму, вона є такою нейтральною, бо власне, це в нас ідеологія, яка стверджує, що от така ідентичність є домінуючою, і що в принципі кожен народ має мати свою державу, чому б ні, але в нашому суспільстві, особливо за Радянських часів, цей націоналізм став таким неіративним терміном, з яким стали асоціювати такі речі, як там фашизм, там нетолерантність і багато іншого, що, очевидно, не є так зовсім правильно. Але, очевидно, націоналізм, як і будь-яка ідеологія, може використовуватись у різних цілях і, власне, і в негативних, і в позитивних, але, я вважаю, що якщо радше націоналізм асоціювати з патріотизмом, суміщати його з толерантністю, то нічого поганого в націоналізмі немає. Якщо ж він поєднується з ксенофобією, расизмом, нетерпимістю до інших, то, звичайно, це погано”* (мешканець м. Харкова, 1982 р. н.) [1, арк. 7]; *“Це визнання нації як найбільшої цінності для людини й відповідна діяльність з утвердження цієї цінності”* (представник м. Харкова, 1986 р. н.) [1, арк. 10].

Ще одна респондентка спробувала розкрити значення цього поняття з допомогою порівняння досвіду Білорусі, України та Польщі: *“Націоналізм може слугувати власне таким ну способом об’єднання спільноти, да, об’єднання в тому числі проти тоталітаризму, проти якихось режимів несправедливих, тобто це може виступати чинником мобілізації громадянського суспільства”* [1, арк. 15].

На наш погляд, одним із найважливіших чинників, які сприяють становленню та розвитку самосвідомості особистості, розбудові державності, є патріотизм. Під цим поняттям ми розуміємо “моральний та політичний принцип, соціальне відчуття, змістом якого є любов до Батьківщини і готовність підпорядкувати її інтересам свої приватні” [14]. Патріотизм містить у собі гордість

досягненнями, бажання зберегти культурні особливості країни. В умовах утворення націй та національних держав патріотизм стає складовою суспільної свідомості.

Останнє питання анкети присвячено з'ясуванню рівня свідомості респондента. На щастя, більшість опитаних зазначили, що вважають себе патріотами України (749 представників (46,8 %) Південної Слобожанщини). На жаль, 428 (26,8 %) слобожан не знайшли відповіді на це питання. Сподіваємося, з часом вони зможуть зачислити себе до патріотів нашої держави. На жаль, 336 опитаних (21 %) на теренах Південної Слобожанщини не вважають себе патріотами, а ще 88 (5,5 %) вважають себе патріотами Російської Федерації.

Однак низка опитаних запропонувала власні варіанти відповідей: “Я вважаю, що якби я народилась в іншій державі, я її так само любила, як і свою Батьківщину”, “Люблю українську землю, а не державу Україну”. Частина опитаних зізналася, що вважають себе патріотами рідного міста (в якому вони народилися чи проживають зараз). Ще низка висловила сподівання на краще: “Дуже хочу вважати себе патріотом”, “Дуже хочеться вважати себе патріотом України, але поки що турботи з боку України про свій народ не відчуваю”, “Уважаю себе патріотом України, але є що змінювати на краще”, “Вважаю себе патріотом, але важко жити. Молодь не підтримують!!!”.

Та чи чекають справжні патріоти якоїсь винагороди від держави? На наш погляд, вони ніколи не стануть кричати про свій патріотизм на кожному кроці, бо то вже фальшиве почуття. Патріот не стане виставляти напоказ свою душу, а прагнутиме діяти на благо України й не буде про це довго думати, бо це в нього в крові, це частина його, для нього це звичайна річ.

Висновки з цього дослідження й перспективи подальшого розвитку в цьому напрямку. Отже, аналіз результатів дослідження (блоки, що стосуються етапів становлення та розвитку самосвідомості, самоідентифікації, властивостей ідеального українця, авто- та гетеростереотипів) засвідчив, що опитані ідентифікують себе з українським етносом, українською державою або певним населеним пунктом, районом, містом або селом.

Отримані результати уможливають стверджувати, що на двадцять першому році незалежності українська нація прямує до цілісності, єдності, узгодженості, зрілості, що відбивається в поглядах респондентів на низку чинників, котрі ми виокремлюємо як пріоритетні в процесах етнонаціональної ідентифікації (етнічний, національний, громадянський (державний) ідентитети).

Тож, завдання нашої роботи полягає в тому, щоб дослідити регіональні та локальні особливості формування та розвитку краю, ознаки утвердження національної ідентичності й ідентифікації для розуміння процесу розвитку нашого суспільства, визначення пріоритетів у духовній сфері, системи культурних цінностей народу. Проте це лише початок роботи над повномасштабним історико-етнографічним дослідженням краю.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. АНФРФ (Архівних наукових фондів рукописів та фонозаписів ІМФЕ ім. М. Т. Рильського). – Фонд 14 – 5. – Од. зб. 731. – 142 арк.
2. АНФРФ (Архівних наукових фондів рукописів та фонозаписів ІМФЕ ім. М. Т. Рильського). – Фонд 14 – 5. – Од. зб. 732. – 218 арк.
3. АНФРФ (Архівних наукових фондів рукописів та фонозаписів ІМФЕ ім. М. Т. Рильського). – Фонд 14 – 5. – Од. зб. 734. – 150 арк.
4. Бондаренко Г. Проблемы национальной идентичности в среде украинской молодёжи // Россия и Украина: этнополитические аспекты взаимодействия: Сборник статей. – М., 2007. – С. 195–205.
5. Євтух В. Українські ідентичності та перспективи взаємодії України з європейськими та трансатлантичними структурами // Наукові записки інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. – 2010. – № 2 (46). – С. 5–22.

6. Ковальова Г. Національна ідентичність та її формування в незалежній Україні в умовах глобалізації: культурологічні аспекти : автореф. дис... на здобуття наук. ступеня канд. культурології: спец. 26.00.01 "Теорія та історія культури" – Харків, 2010. – 22 с.
7. Кравченко В. Харьков / Харків: столица Пограничья / – Вильнюс, 2010. – 358 с.
8. Леонов І. Українське Подоння // Україна Молода. – 18.11.2010. – № 216. – С. 8–9.
9. Мусієздов О. Національна ідентичність в уявленнях жителів порубіжжя: (за матеріалами дослідження харківських першокурсників) // Етнокультурні фактори національної ідентифікації населення українського порубіжжя: міжнар. наук. конф.: тези доп. – К., 2007. – С. 28–29.
10. Середа В. Регіональні особливості історичних ідентичностей та їхній вплив на формування сучасних політичних орієнтацій в Україні : автореф. дис... на здобуття наук. ступеня канд. соціолог. наук: спец. 22.00.04 "Спеціальні та галузеві соціології". – К., 2006. – 23 с.
11. Скрипник Г. Ідентичність та етнічно-ідентифікаційні процеси в Україні // Матеріали до української етнології. – 2005. – Випуск 5 (8). – С. 80–86.
12. Титар О. Культура Слобожанщини: проблеми національно-культурної ідентичності / – Харків, 2006. – 240 с.
13. Чебанюк Е. Стереотипи русских и украинцев в представлениях украинской и русской молодежи // Россия и Украина: этнополитические аспекты взаимодействия: Сборник статей. – М., 2007. – С. 206–215.
14. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uk.wikipedia.org/wiki>.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Піскун Олена Олександрівна – аспірантка відділу “Український етнологічний центр” Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України.

Наукові інтереси: сучасні процеси етнонаціональної ідентифікації населення Слобожанщини; проблеми ідентифікації українського та російського населення порубіжних регіонів; історія формування та колонізації краю, духовна та матеріальна культура мешканців Слобідської України.

УДК 94-005.22

РОЛЬ МІСЦЬ ПАМ'ЯТІ У ВІДНОВЛЕННІ ІСТОРИЧНОЇ ТРАДИЦІЇ (НА ПРИКЛАДІ СІЛ БОВТИШКА ТА РОЗУМІВКА ОЛЕКСАНДРІВСЬКОГО РАЙОНУ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Світлана ПРОСКУРОВА (Кіровоград)

Стаття присвячена проблемам визначення ролі історичних місць пам'яті у відновленні історичної традиції (на прикладі сіл Бовтишка та Розумівка, досліджених у ході етнографічної експедиції факультету історії та права Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка в Олександрівському районі 2011 р.)

Ключові слова: коммеморація, історична пам'ять, ідентичність, місця пам'яті, етнографічна експедиція, ментальність, історична традиція.

Стаття посвящена проблемам определения роли исторических мест памяти в восстановлении исторической традиции (на примере сел Бовтышка и Разумовка, изученных в ходе этнографической экспедиции факультета истории и права Кировоградского государственного